„БРАНИК“ ИЗЛАЗИ
пет пута на недељу.

ПРЕТПЛАТА и ОГЛАСИ
шаљу се на администрацију,
А РУКОПИСИ
уредништву „Браника“ у Нови Сад.

Рукописи се не враћају.

БРАНИК

ЦЕНА ЈЕ „БРАНИКУ“

	За Угарску:	Србију Црну Гору и др. стране земље	
на годину	К 34·—	23·—	дин.
на по године	К 17·—	11·50	„
на чет. „	К 8·50	46·—	„

Поједини бројеви стају 12 потура.

ОГЛАСИ
рачунају се 10 пот. од реда ситних слова.

Уредништво и администрација „Браника“ налази се у кући А. Пајевића у Дунавској ул. бр. 36.

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ СЛОБОДОУМНЕ СТРАНКЕ.

Бр. 196. У Новом Саду, у среду 5. (18.) октобра 1911. Година XXVII.

Тиче се џепа.

Неки је дан угарски министар финансија Владислав плем. *Лукач* пред угарски сабор изнео свој државни прорачун за годину 1912.

Треба велика стрпљења, да се тај прорачун само прочита, а некмо ли да се проучи. Ту је толика силесија цифара, да очи засену, па треба имати јаку памет, да се сравне цифре, како се једна за другом ређају.

Нисмо били присутни, кад је Лукач држао свој говор или свој експозе о том државном прорачуну за годину 1912. па с тога и не знамо, је ли он ону ужасну гомилу цифара са цедуље читао или *на памет* изређао. У том је био бивши министар-председник и уједно и угарски министар финансија др. Александар *Векерле* велик мајстор. Векерле, кад је држао своје финансијалне експозеје, на дивно чудо читавога сабора све је силне цифре државнога прорачуна на *памет* означио, и то са највећом тачношћу, као што је гласило у штампаном прорачуну. При том је Векерле знао погодити тонове, који су сабору пријатни или непријатни били да их чује. С тога му је један Србин народносни посланик у свом говору о прорачуну једном учинио комплиментат, да је највећи уметник, као оно виртуоз на вијолини, који из своје вијолине зна да извуче најнежније и најбурније тонове.

За садашњега министра финансија, за Ладислава плем. Лукача, каже се, да он нема те уметности, коју има Векерле. Лукач је и сувише сувопаран, а да би умео накитити своје цифре, Лукач као мисли: место мене нека говоре цифре! И заиста, ствар државног прорачуна врло је *сувопарна, јер се тиче џепа сваког грађанина*, тиче се најосетнијих материјалних прилика свију породица, па је сваки државни прорачун кадар да обрадује или да сневесели сваку породицу. Само што се не памти, да је који државни прорачун Угарске обрадовао угарске грађане. Било да се у угарском прорачуну цифре накитиле, као што је то чинио Векерле, било да су цифре онако сувопарно биле стављене, као што је то чинио Лукач, увек се у сваком погледу онако осетно ударило по џепу угарских грађана.

Главна је ствар у досадањих угарских министара фининсија била, да *„светле“* неким суфицитом, неким сувишком, па ма тај сувишак био и *најмањи*.

Представите себи! Садашњи министар финансија, Ладислав плем. Лукач, поред баснословнога прорачуна за државне *потребе* у своти од 1,852,694.998 круна ипак истерује *сувишак* од 52.663 круне. Дакле држављани Угарске морају да плаћају баснословну своту од скоро **две милијарде** круна, али ипак да им се каже: нисмо баш све потрошили, остало је ипак *сувишка* од 52.663 круне.

Зна ли се, шта су то: *две милијарде?* Ту треба живе уобразиље, да се та баснословна свота може у глави прорачунати. Кад је године 1871., после рата међу Немачком и Француском, Немачка заискала *пет* милијарада франака у име *ратне отштете*, јер иначе немачка војска све дотле не би била оставила француско земљиште, у Европи се држало, да Француска не ће моћи платити ту огромну, ту фабуловну своту. Француска се усилила па је ипак платила Немачкој пет милијарада ратне отштете. Али то је могла учинити само Француска, која је имала нагомилане велике капитале, која светли својом јаком индустријом, таквом индустријом правога укуса и моде, да читава Европа купује од Француске све, што је лепо, укусно и модерно. Али шта ће мала Угарска према великој Француској? Шта ће сиромашна Угарска према богатој Француској? Па оних пет милијарада, које је Француска платила Немачкој, били су ратна отштета после једнога несретнога рата, али у Угарској свота од *две милијарде* долази просто у државном прорачуну. Питање је: може ли Угарска сносити такове огромне издатке, па ако може, није ли то право *разметање* за једну малену сиромашну државу?

Па ипак има људи, који хвале тај велики издатак у Лукачеву прорачуну, јер кажу: да се нема од куда, не би се чинили тако велики издатци, а што се праве тако велики издатци, знак је само, да је Угарска у велико напредовала са новијим установама европске цивилизације. То се види већ по томе, што Угарска носи *тип* цивилизоване државе. Но са тим „цивилизованим типом“ јесу ли људи задовољнији, сретнији? Пре године 1848. Угарска *није* носила на себи тип цивилизоване државе, али зато су људи били задовољнији, сретнији. Нови Сад је пре године 1848. носио на себи тип неке оријенталне вароши. Грађанство, па чак и јобађи, били су задовољнији него данас грађани и ратари, јер су имали све, што им је требало. Каква је у оно доба била порција? Готово никаква. За новосадски ланац плаћало се онда само *10 крајцара*, а питајте данас шта се плаћа државнога пореза и општинскога прореза! То је више, него *трећина* босанских кметова. У оно доба није било судских биљега и других великих судских пристојаба, нити је постојао монопол дувана. С тога је у оно доба српски ћурчијски цех могао потрошити на црквени барјак 17.000 форината, истина шајна, али то је тада било куд и камо више, него данашњих 34.000 круна. Истина да у оно доба није било онога прихода од земље као данас, јер је у оно доба гдекоји пут вредио меров зоби *три цванцике*. Па је данас цена земљи скочила готово десетоструко. Али то се разјашњава тиме, што су потребе у животу такођер десетоструко скочиле. Но у оно доба није нико ни помишљао на какву сеобу у Америку. Пропадање читавих породица, конкурзи, самоубиства и друге очајне ствари биле су тако ретке, да је то било као нека приповест. Истина, данас влада напредак и цивилизација у Угарској, али нема *задовољства*, јер су државни терети тако велики, да их становништво не може да сноси, а данашња скупоћа је тако велика, да масе народа долазе до очајања, па смо у Бечу доживели читаву револуцију.

Па како је могуће, да у Угарској, која заједно са Хрватском једва броји двадесет милијона становника, *прорачун издавања* достизава фабуловну висину од скоро *две милијарде*, па ипак да се те две милијарде *покривају* те да још остане сувишка од 52.663 круне?

Наравно да су војнички издатци највећи и ти морају бити покривени по што по то, јер наша монархија хоће да се барабари са другим великим силама па да тера велику источну политику на Балкану све до Солуна, а за ово треба много, врло много новаца. Те потребе не може да сноси становништво. Земља, и све непокретнине тако су оптерећене, да се даље не могу оптерећивати. Хе! Онда ваља наћи извора и *посредним* поревима којима се становништво оптерећава. Дуван је нека ствар невина уживања. Па ту је Лукач пронашао, да се повишицом цене може извући преко *двадесет* милијона. Ни путовање није тако прека потреба. Покојни министар *Барош* искомбиновао је са возама на радост становништва Угарске најјефтинију тарифу у свој Европи. Али Лукач је пронашао, да је данашња железничка тарифа на велику штету државе, па иако је од Барошева доба та тарифа већ једном била повишена, Лукач ју је и даље повисио, па ће отуд да извуче преко двадесет и три милијона. Па шта се тек може извући из *повишене доходарине*! Још пре је пореза од прихода кућа повишена тиме, што власник куће не плаћа само пореву на кирајџије, него место мање порезе на сопствени стан у својој кући мора данас да плаћа од прилике оно, што мора да плаћа за кирију својих кирајџија. Шта ће се још пронаћи, да се куће још већма оптерете, то још не знамо. Али то знамо, да је разноврсна доходарина у велико повишена. Па кад је све повишено, зашто да се и већи огромни војнички трошкови и даље не повисе? Неколико милијона више или мање, то није ништа! Лукачу је главно, да докаже, е војнички трошкови *нису* баш тако велики.

Министар финансија Ладислав плем. Лукач лепо је саставио државни прорачун. Али се државни прорачуни граде увек по *некој вероватности: да ће ући све оно, што се ставило у прорачун.* А од куд Лукач има сигурност, да ће у државну благајну ући све оно, што је он ставио у прорачун, да ће утећи у државну благајну, наиме *оне две милијарде*, које су у прорачуну? Има у том погледу једно врло жалосно искуство, које је Турска у својим финансијама учинила. Кад је Турска сваке године са финансијама пошла на горе те није могла никад дефицит да покрије, и она је онда дошла на мисао, да поједине ставке у државном прорачуну повиси. У Малој Азији цветало је отхрањивање ангорских *коза*, особите пасме коза. Турска, која је имала леп приход од ангорских коза, не би ли постигла још већи приход, повиси у велико порез на ангорске козе. Па шта је била последица? Становништво, које није могло подносити велики порез, *расирода своје козе*, јер према поресу није нашло рачуна у отхрањивању ангорских коза, те се стављена ставка прихода у прорачуну од ангорских коза показала сасвим илузорном. Не ће ли и Лукач у свом прорачуну у многим ставкама проћи, као онај турски министар финансија. Па како ће онда изгледати онај угарски државни прорачун са двема милијардама и онај тобожњи сувишак од 52.663 круне!

Али јесу ли то *сви терети* за становништво Угарске, што су у државни прорачун стављени? *Где су општински трошкови са својим разним приревима* на равне посебне сврхе? Ти општински трошкови са својим прирезима износе многе и многе милијоне, од прилике ваљда опет једну милијарду. Данас у Угарској општински трошкови на многим местима достижу 100% на државни трошак. И Нови Сад је сретно већ дотерао до 65%.

Данашња тобожња цивилизација у Угарској *не значи напредак, не значи задовољство становништва*, већ значи сиромаштво, значи очајност. Огуд долази оно очајно исељавање у Америку, јер сопствена отаџбина не може да пружа услове опстанку својих синова. Данас у Угарској једва да има човека, који би био задовољан, као некад. Данас не вреди за Угарску оно старо: Extra Hungariam non est vita, et si est vita, non est ita. (Изван Угарске нема живота, па ако га и има, није такав, као у Угарској.)

Данас је та изрека права сатира према државним прорачунима Угарске. Непобитна је истина, *да држава грозно располаже џеповима* својих грађана.

⊙

Шеретлук
социјално-демократске господе у Аустрији.

— Одричу се свог једномишљеника атентатора. —

Кад је злогласни Чивутин Мордохај (Мордко) Хершович *Багров* мучки убио рускога министра-председника Петра Аркадјевића Столипина, онда је сва бечка штампа и тако звана буржоаска, а нарочито социјално-демократска, славила убицу Багрова као каквога дичног јунака. Али те бечке хвалиоце гнуснога злочина убрзо стиже Немезида. Нашао се је један фанатичан социјалиста, кога је говор вође аустријских социјалиста, Чивутина дра *Адлера*, држан у јавној седници аустријске заступничке куће, толико раздражио, да је *испалио* с галерије *браунинг* на министра правосуђа дра Хохенбур-

гера. И она иста бечка штампа, која је узносила убицу Багрова, јер је убио једног од првих и најбољих синова Русије, **кукавички се је одрекла** бечкога атентатора, који никога није овледио.

Тим поводом је „Хрватски Покрет“ донео под насловом *„Страх од атентатора* (Нека опажања)“ изврстан чланак, који и наши читаоци треба да прочитају. Ту је врло добро карактерисан филистерај не само бечке грађанске, наго и социјалнодемократске штампе.

Тај чланак гласи:

„Кадгод потресе Русију какав судбоносан чин очајника, те жртвом падне неколико живота — нема тај атентатор захвалнијих новина од бечких. Ове новине схваћају, разумију, а према томе *оправдавају сваки грозни атентат*, који се збуде у — Русији. Како ли само они знаду упозорити на грозне ствари, које се одигравају у Русији, па како ли према томе излази красно ирој, који је убојитим оружјем реагирао на све те грозоте! И чим више људи погине код таквог крвавог сукоба, тим славнији јунак! И недавно погинулог Столипина приказивали су као крвожедног тиранина, кога је напокон стигла заслужена казна. Кидање аутономије Финске наилази на најогорченије просвједе, па је ових дана написао »Цајт«, да народ, којему се одузимље устав, имаде право и на оружани устанак...

А кушајте их заинтересовати за једну земљу у овој монархији, која живи без устава, којој кидају живо месо са тела!...

Напокон и ти радикални и јуначки Бечлије зачули су у својој средини пуцњаву једног револвера. Пуцњаву из чисто — идеалних мотива. Није то до душе била страшна бомба, као у Русији, није додуше баш нико страдао — осим пробијеног пулта, али ипак пуцало се и то из оштро набијеног револвера. Све бечке новине од почетка до краја пуне су описа тог атентата. Једну те исту ситницу опетује њих десеторица. И сад бисмо очекивали, да ће им према њихову држању vis-à-vis руским атентатима, закликтати душа од одушевљења, што се је и у овој монархији нашао сличан ирој или ће се бар замјетити пригушени понос над тим чином.

Али гле — баш све обратно.

Кад су угледали ватру из револвера. страх их је обузео до комичности, а онда је следило страствено *згражање*, готово махнитање. Како се је само шта таково могло у Бечу догодити! *Сви се атентатора журно одричу, гурају га немилосрдно од себе.* У том одрицању продире тек задовољство, што атентатор није Бечлија, већ из крајева — тамо доле близу турске границе...

*

Је ли можда збиља голема разлика између прилика у Русији и Аустрији, или је разлика у појави атентатора?

У Бечу су биле велике демонстрације због скупоће.

Дошло је до сукоба с војском.

Тројица су демонстраната **убијена**, а множина их *рањена*.

Онда долази суд. Не суди изванредни ратни суд, већ редовна власт. За разлупану плинску лампу, одреже им по годину дана тамнице! Јавност се над том строгошћу зграђа.

Зар је можда у том у Русији горе?

Зар бечко крвопролиће не наличи, ипак не тако честим, у којем руском граду? А како би бечки судови судили, да се слично, као у Русији у доба револуције, сукобљују на улици с војском демонстранти *с пушком* у руци?

Оружана сила, употребљена у Бечу, те осуде демонстраната — баш ни у чем не надвисују у *благости* оне у Русији. Шта више — у Русији су били рјешавани од оптужбе убојице атентатори или слани у Сибирију, одакле су толики побјегли. Тек од доба револуције суде ратни судови.

А *атентатор?*

Зар није у својим мотивима једнак ирој, као они руски? Он додуше није дошао у парламенат с добро промишљеном основом, да убије министра, већ је у једном афекту потегао револвер.

Како је дошао до таковог душевног расположења?

Млади Његуш, од старине црногорског поријекла, родио се у темпераментној Далмацији. Као млад радник постао је социјалиста. Не онај швапски проштудирани марксиста, већ један, који се буни против постојећег друштвеног реда, који дословно схваћа револуцијонарност социјалне демократије. Нешто баштинио, па му је тај капитал баш пријао — уништивши га брзо до неке своте. С остатком пошао је да види свијет, да мало бећари. Тако је дошао у Трст, а из Трста запутио се равно у Беч, да види тај големи град, у којем је тако моћна и силна његова странка, од куда им је долазио у Шибеник изасланик, да их поучи о социјализму. Одмах се запути том знанцу, пријави се својој странци и пође да разгледа Беч. Ту у једној биртији гута од својих другова описе пошљедњих великих демонстрација, чује, колика је силна маса спровела жртве до гроба, а напокон стиште зубе и удара песницама о сто, кад му причају, колико су суђени поједини демонстранти...

Вођа бечких социјалиста др. *Адлер* рекао је дан прије на једној скупштини, да се *чуди*, што народ тако дуго још трпи толике неправде...

А шта се је онда у оној биртији могло говорити?

Наш Његуш дуго је у ноћ остао у биртији — све дебатирајући. Ту је дознао, да ће сутра у парламенту обрачунати с владом због тих догађаја прваци његове странке. Ту морамо бити! Прибави себи карту и сједне на галерију. Управо говори др. Адлер, све се више угријава, све јачим бојама слика биједу пука и кажњиви немар владе.

Министар правде др. Хохенбургер то слуша и још се *иронички смијешка*!

Тад је нашем Његушу прекипјело. Он први пут гледа и слуша — *политичке глумце* на позорници. Свака га се ријеч озбиљно дојимље, он *вјерује у оно огорчење дра Адлера*, а у Хохенбургеру види звијер, која се свему тому *руга* — ваљда се још спрема на нова крвопролића.

У нашем Његушу ускипи црногорска крв, маши се за револвером и прирођеном вјештином изврсно нациља и испали. *Не бјежи*, већ уздигнутом главом пође за полицајом. И одмах отворено призна: да, хтео сам убити министра!

*

Сад негдје у тамници, ако му даду читати новине, не може се доста пречудити, зашто га се тако *бојажљиво одриче главни орган његове странке*, како је могао др. Адлер одмах након хитаца **честитати** том министру, што је сретно умакао испред његових куршума... А мало се пре чудио, што се народ не дигне на отпор!

*

Год. 1893. бацио је анархиста Вајан (Vaillant) бомбу са галерије у француском парламенту. Онда је рањено око 20 особа, а сва је дворана била обавијена димом уз јаку експлозију.

Председник парламента Дипи (Dupuy), не тренувши оком, баци у дворану гласовите речи: »La séance continue!« — Седница се наставља!

То је био прави одговор на атентат.

Одважност на одважност. И већина је заступника мирно остала на својим сједиштима.

Француска је тиме показала свету, да ће она знати обрачунати и с таковим атентатима, да не ће узмакнути, да не ће постати пљеном немира.

А бечки парламенат?

Немачки хришћански социјал Инкел, који је онда седио на председничкој столици, на прве је хитце револвера, од којих никому није ни влас спала с главе, ухватио за посебно звонце, које удара на аларм, па *побегао* из саборнице.

Заступници пак *уздрхтали су* од узрујаности. Хришћански социјали и немачки радикали први су схватили »ситуацију«, псујући социјалисте због атентата, да су „крвави пси“.

Тако се је ево понео културни Беч на хитац једнога „барбара“.

Да, од барбара, који додуше не би затварао силом школе народу од 300.000 душа, те тукао децу и жене у парламенту, јер су дошле молити дозволу за своје школе...“

Врло је добро овим окарактерисан *шерепалук* лажних апостола и револуцијонара бечких, којима је на први метак из револвера њихова једномишљеника сва храброст спала испод нуле.

Италијанско-турски рат.

У чланку, објављеном недавно у бечкој „Новој Слободној Преси“, бивши инструктор турске војске, немачки фелдмаршал фон-дер-Голц брани турску владу од оптужбе, да није довољно утврдила Триполис. Говоре, да је Турска требала послати у Триполис неколико дивизија војске и утврдити фортове. Срећа је — вели генерал Голц — што Турска то није учинила. Војска од сто хиљада, исто као и садашња од седам хиљада, не би могла спречити искрцавање италијанске војске под заштитом топова са убојних бродова италијанских. Шта више, војска од сто хиљада морала би се предати Италијанцима, јер јој се не би могла достављати храна и муниција. Генерал Голц тврди, да Триполис не значи материјални губитак за Турску; та провинција стаје Турску шест милијона франака годишње. Што турски државници енергично бране Триполис, то је за то, да избаве турски народни понос од новога пониженја.

— Турска утврђења у Јонскоме Мору. —

Из Јанине јављају, да се утврђења Арте непрекидно допуњавају. Све цркве и друге чвршће зграде удешене су за војне депоте. У Превезу су стигли нови транспорти трупа.

— Четврти италијански дреднот. —

У Ценови је јуче у присуству маринског државног подсекретара *Бергамеска*, заступника грађанских и војних власти и силесије света пуштен на море четврти италијански дреднот „Цуљо Чезаре“.

— Лажне вести о мобилизовању у Северној Италији. —

Један бечки лист је донео вест, да се у Северној Италији мобилизују војни корпуси и да се трупе

ЛИСТАК.

ЗАВЕТ СРПКИЊИЦА.

Приказ у два чина.

— Приказано српским девојачким колима. —

(Свршетак.)

Трећа појава.

Пређашње без учитељице.

Јелена (*прилази покајнички Даници*): Данице сестро, опрости ми, што сам те увредила. Веруј ми, да сад другачије мислим и о теби и о лепој српској народној ношњи. (*Љубе ее*).

Даница: Миле сестре моје! Нисте ви мене увредиле, јер из вас није говорило ваше добро срце, него рђава наука наших старијих и свег света. Не срдим се, Јелена, на тебе, па ни на једну од вас. Све ви имате златно срце. Та̀ о томе сам се уверила отојич, кад је ту била учитељица, па сам вам већ онда свима у срцу опростила.

Све: Хвала ти, Данице!

Даница: А сад хајдмо кући и дај Боже, да све речи добре учитељице уроде плодом а наш завет да Бог благослови.

Све: Дај Боже!

(*Завеса*).

ДРУГИ ЧИН.

(*На истом месту, после неколико недеља*).

Прва појава.

Улази Даница у српском оделу.

Даница (*себи*): Хвала Богу, ево дочекасмо заказани дан Светлог Ускрса. Заветовали смо се, да ћемо се не данашњи дан састати и, како ми се чини, ја сам прва (*Обзире се*). Како их још нема? Једва чекам, да их видим. (*Оде за кулису па се враћа.*) Аха! Ево их, иду. (*Гледа онамо, од куда ће се девојке појавити*). Али шта ја видим? Та̀ ту је читава поворка! Хвала Богу, нашло се више паметних девојчица, осим нас петшест.

Друга појава.

Улазе: Аница, Јелена, Марија, Косара и више девојчица и девојака, а доцније учитељица. Све су у српском оделу.

Аница (*притрчи Даници и љуби се с њоме; исто тако и све остале и поздрављају се са: „Христос васкресе!“*) Ти, Данице, свуда прва! Христос васкресе!

Даница: Ваистину васкресе! Ух, децо... како сте ми све лепе! (*загледа их*).

Јелена (*радосно*): Једва чекам, да дође учитељица, да видим, шта ће рећи, кад нас спази све у српском оделу?

Марија: Та знаш, да ће се радовати.

Даница: Чујте, децо!

Све: Чујемо.

Даница: Хајдете да се договоримо, како ћемо је што лепше дочекати.

Све: Хајде!

Даница: Лепо станите у полукруг. Мање напред, а веће натраг (*намешта их*). Тако! Па чим дође међу нас, а ви сви у глас: „Христос васкресе!“

Све: Добро.

Косара: Ових дана читала сам у календару врло лепу песму, која учи, да се народ окане моде и раскоши, и здраво кара, што нисмо добри Срби и Српкиње.

Више њих: А од куд ти тај календар?

Косара: Та наишао онај стари чича Маринко, што по селима продаје књиге, па понудио календар испод цене, а Ба̀та га онда купи. Мени се та песма тако допала, да сам је научила на изуст, па сад мислим, да је пред вама и пред учитељицом изговорим, ако хоћете.

Све: Хоћемо!

Јелена: Али пре него што пођемо кући.

Косара: Та̀ да̀!

Аница (*радосно*): Ух, ала ће се учитељица радовати!

Марија: Па још док нас види у овом лепом српском оделу!

Јелена (*оде за кулису па одмах дотрчи натраг*): Ево је, сестре!

Трећа појава.

Учитељица и пређашње.

Све: Христос васкресе!

Учитељица: Ваистину васкресе! Живеле, децо моја слатка! (*Загледа их*). Срећно вам светло Христово васкресење! Дај Боже, да наша ускрсла мисао ухвати чврста корена у нашем народу! Дај Боже, наш завет да прихвате све Српкиње, где год их има!

Све: Дај Боже!

Учитељица: Та дед да вас видим! (*разгледа*). Ох, ала сте ми лепе! Бог вас поживио! Па како видим, има вас ту више, него онда, кад смо се заветовале. (*Све је љубе у руку, а она њих редом у чело*). Жива била! Жива била! Срећна била! Тако, децо, па да нас Бог види!

Све: Хоћемо, госпођице, овако ћемо до века!

Учитељица: Бог из вас проговорио! Започните ви, децо, овде у нашем селу, па кад и остала села виде, да је овако добро, ево их сви-

премештају према источној граници. „Agenzia Stefani“ означава ту вест као тенденцијозну и скроз неосновану.

— **Тобожња акција великих сила.** —

Лондонски „Daily Chronicle“ добија из Цариграда вест, да се удешава, како би се под ауспицијама интерпарламентарне уније у све европске главне градове одаслало изасланство од шест сенатора и посланика, да све народе задобије за то, да се распре реше путем примирног суда, и да се потруди, да утиче на Италију, не би ли своје захтеве подастрла примирном суду у Хагу. Каже се, да је у ту сврху приловима склопљен фонд од 20.000 фуната стерлинга. Султан је дао прву хиљаду фуната.

Политички преглед.

— **Устанак у Кини.** Из кинеске провинције Хупе долазе озбиљне вести о *устанку*. Покрет се оданде шири на све стране простране царевине, па је захватио већ и суседне провинције Хунан и Сечуан. Ова је устанак *антидинастичан*. Најопасније за читаву ствар је то, да се устанку прикључила и војска, која се налази у Хупеу и која је образована по европском узору, а и убојна флота потпомаже устанике, који хоће да свргну манцуску династију. Осим тога се законодавна скупштина провинције Хупе одрекла царске владе. Број устаника је око 15.000 Влада је послала против њих војску. Устаници се надају, да ће се одупрети владиним четама. Палежи су на дневном реду.

Европљани до сада нису угрожени. И то показује, да је устанак добро организован и да се има извести на велико засновани план, да се Кини даде нова форма под националном династијом. Ову нову форму имала би спровести већ садашња влада. Сазив првога изабраног државнога парламента обећан је за годину 1917. Међу тим су штампа и провинцијално веће хтели, да се парламенат сазове пре, па им је успело, да и масе народа добију за се. Дакако да се то није догодило због „уставне свести“ народа, него због — глади и невоље. Глад је најбољи помагач устанку.

Вести из места и из народа.

Нови Сад, 4. октобра 1911.

— **Невоље с новосадским трамвајем.** Електрични трамвај у нашој вароши данас је опет на раскршћу код поште прегазио једне тељиге. Коња је пробуразио и тешко да ће се подићи, а кола је подробио. Ономадне је опет једном Каменчанину скрхао леву ногу. Ако ће то тако ићи, да сваки дан падне по једна жртва, аратос га онда! Зар се не да то удесити, да се бар на оним местима, где се сокаци укрштавају и где је најживљи промет из јутра, док траје пијаца, креће мало лакше, а не, као данас, да се код поштанског раскршћа, где се сукобљавају три сокака, где се иде на пошту а уз то и преко пута око трговачке грађанске државне школе толики свет и толика школска деца врзу, мало пажљивије поступи. Зар ту наша полиција нема баш никакве моћи ?!

— **Срби жупанијски званичници.** У прошли четвртак била је скупштина представништва бачко-бодрошке жупаније, у којој је изабрано неколико жупанијских чиновника. Међу осталима су једногласно изабрана и три Србина, наиме: за великог бележника др. Душан *Сабовљевић*, средишни главни сремски начеоник, за сомборског сремског начеоника Милорад *Веселиновић*, умировљени сенатор вароши Сомбора, а за жабаљског сремског начеоника Јован *Милић*, почасни сремски начеоник. Унапређеним Србима честитамо.

— **Срби вирилци у Вршцу.** У именик вирилних чланова представништва града Вршца за 1912. г. уврштени су ови Срби: Гаврило *Змејановић*, епископ; др. Ника *Ђурић*, Васа *Петровић*, Коста *Гренчарски*, Ника *Недељковић*, Коста *Бајић*, др. Сава *Бушорка*, др. Стеван *Дајковић*, др. Марко *Ранчин*, Јоца М. *Георгијевић*, Стеван *Пауновић*, Милан *Георгијевић*, Светислав *Радак*, Јоца В. *Токић*, Иван *Остојић*, Јован *Малушев*, Милан *Петровић*, Мата *Машејић*, Ђура С. *Цвејић*, Милан *Јовановић*, Коста *Стојчев*, Сава *Цвејић* и Наум *Апостоловић*. Ова последња четворица су заменици. Свега има у Вршцу Срба вирилаца: 23.

— **Влада и пијанство у народу.** Ко се сме усудити, да тврди, е угарска влада нема смисла за савремена културна питања и модерне идеје? У државном прорачуну за год. 1912. предвиђено је *50.000 К за потпомагање противалкохолског покрета*. Зар није то доказ, како наша влада добро зна, да пијанство телесно и душевно убија становништво Угарске и да одгаја злочинство те да због тога влада хоће да сузбија ракијску кугу? Дабогме, тих 50.000 К управо натурују човеку то мишљење. Само што то добро мишљење донекле ремети та околност, што влада према истом прорачуну за идућу годину од *пореза на спирит „очекује“ са двадесет милијона више прихода*, т. ј. *влада се нада, да ће народ до године још више ракије пити*. Али зато она потпомаже противалкохолни покрет!

— **На знање.** Према већ оглашеној објави не ће изићи наш лист за четвртак.

Новости са стране.

— **90 семестара на великошколској катедри.** Професор на кр. правној академији у Кошицама др. Андор Селе ступио је у мир после непрекидне јавне службе од 45 година или после 90 семестара. Од старог професора, који је читаве генерације правника однеговао, колеге су се врло дирљиво опростиле.

— **Седам иртвих.** Ужасна се несрећа пре неколико дана десила у Паризу на једној једрењачи. На једрењачи »Bougonville« капетан је частио неке своје знанце. Послужиоци се збуне па с вином заједно изнесу на сто и боцу фенола (јака отрова). Скоро свима гостима успу фенола у чаше те капетан и гости му на душак испију. Дејство фенола било је ужасно. За шест минута је капетан са још шесторицом издахнуо у страшним мукама а остали, који су такођер попили фенол, али одмах употребили сутук, остали су до душе живи, но још једнако леже у болници бони пребони.

— **Одмазда за убиство Столипина.** Руси су у главном граду Туркестана, у Ташкенту, приредили страшан погром над Чивутима. После убиства министра-председника Столипина рашчуло се, да су Чивути украли неког хришћанског дечка те да су над њим извршили обредно убиство. Становништво опколи и запали чивутске куће и поубијали су Чивуте, који су се усудили да изађу на улицу. Полиција је била немоћна и ради успостављања реда морала је изићи војска. Имање чивутско је потпуно опустошено.

Изјава.

„Застава“ у своме 214. бр. о. г. под насловом: „Савестан школ. старатељ“ донела је из кујне „келја“ скроз и скроз лажан и злонамерно тенденцијозан допис против мене у намери, да ми осујети избор за благајника „Матице Српске“.

Ту се приказујем као човек, који сам при себи „у заборавности“ и неке школ. ствари однео, да нисам инвентар сачинио и напослетку, да сам исплатио квиту за рад, који није извршен.

Колико тај инфамни нападај одговара истини, нека послужи следеће: Ја сам селидбом у Н. Сад имао из 8 соба да преселим намештај, осим другог покућства. И ја, који сам имао толико *својих* ствари, да сам их се морао продајом, а још више поклањањем куталисавати — што ће и г. **поп Паја Недељковић посведочити, јер и њему су поклоњене многе ствари** — да сам спао на школске ствари? У осталом приликом сеобе нисам ни боравио у Долову.

Инвентар је сачињен, и то општи и специјални, за разреде. Ено их у архиви. Па и да није, где је „*савесна*“ контрола, којој је, по несрећи, и „Заставин“ дописник члан.

У погледу квите изјављујем, да сам ју за то исплатио, што ју је председник школског стола на исплату упутио, а старатељ — благајник не **да не сме**, већ **мора** такову квиту исплатити. И када то стоји, јесам ли ја крив?

На ове нитковске нападаје само јавности ради рефлектујем, а на дописника не бих се осврнао ни сада, као ни у прошлости. Њему не помажу равлози, јер он, заслепљен мржњом и по природи својој, лаћа се и најгнуснијих средстава, само да нашкоди па и сатре све оне, који нису његова калибра. Њега није опаметио ни дедин „благослов“, ни јавни укор пред влашћу му, па ни избијени му зуб. Шат га мотика извечи!

У *Новоме Саду* 4. (17.) октобра 1911. год.

Душан Стакић.

НОВИЈЕ.

Петроград, 3. октобра. Као што јавља „Россія“, у Тибету су настали крвави немири. Тибетанско свештенство захтева, да се свргнути Далај Лама позове натраг. Свештенство је напало на кинески гарнизон. На обема је странама много њих погинуло а много их је рањено. У Ласи су погубљени силни Тибетанци.

ТЕЛЕГРАМИ

уредништву »Браника«.

Берзевицијеви преговори.

Будимпешта, 4. октобра. Данас тешко да ће Берзевици наставити своју посредничку акцију. Његови преговори са личностима из опози-

---

ју за нама! Ја сам већ на све стране писала, шта смо ми наумиле. Све учитељице унаоколо позвала сам, да пођу нашим кораком, и тешко да није сад овако леп Ускрс у многом српском селу, само ако где год има овако послушне деце, као што сте ви.

Даница: Једва смо чекале, да нам дођете, да и Вас видимо.

Учитељица: То ми је мило, децо.

Даница: Косара је научила једну лепу песму о моди и раскошу па би да је изговори, ако Ви допустите.

Учитељица: Хоћу, децо моја слатка, како не бих! Хајде, Косара, да чујемо!

Све: Да чујемо!

Косара (*ступи на средину*):

Божја жеља.

О почујте, Срби и Српкиње,
Гласа божјег рад добра својега
И рад среће, будућности лепше!

Греси многи, на вашој су души,
Зли су дани настали отуда,
Па је жао Творцу са небеса
За злехудом судбом Србиновом
Те вам вели, да се покајете!
Греси ваши тешки су претешки,
А по реду, ево их какви су:

Што је српско, Србину је мрско,
А туђинско и од меда слађе.
Милош, Марко, честит цар Лазаре
И њихова дела сваколика
Вама, Срби, ни пода шта нису,
Кад овако своје поштујете.

У старијег мушке збиље нема
Ни у млађих кратке послушности.
Овладала неслога проклета
А уз ову ружни обичаји.
Што је некад Србу било гнусно,
Поноси се и дичи сад тиме,
К'о најлепшом врлином на свету.

О девојко, румена јабуко,
Понос први Србину си била,
А данас те — ох несреће тешке! —
Распознати не може од чуда
Ни рођена жалосна ти мајка
А од туђих, оних драгунлија!

О девојко јабуко од злата,
Румен стида теби доликује,
А не бели сирћик отровни
Нити кармин, што стид премазује.

Ниси смерна, кô што приликује,
Те очима, да гледаш преда се,
Веће збијаш по небу облаке,
А без твоје кривице икакве,
Томе те је научила мајка,
Мислећ' тужна, да је тако лепо.

Грехота је, мајко родитељко,
Што од чеда својега ти чиниш;
Ћерку учиш раскошу и моди,
А синове разметању штетном.
То не води добру, већ пропасти!
Децу своју не шаљеш у цркву,
Да се моли преблагоме Богу
И да хвали његово стрпљење.
Мати црква тужи од празнине,
Кô студена, у гори пећина.
Док с' у цркви света песма поје
У празничне и недељне дане,
Твоја деца не мисле на Бога,
Већ се живо на спремање дају,
Да од кола не остане које,
Јер је стидно, стидније нек ишта,
Када момак ил девојка која
Не прошета кроз крчмарске дворе,
Не мислећи на будућност своју,
Сваким даном мање вас на броју.
Па и толко, колко вас имаде,
Да сте прави рода свог потомци,
Чисто зрно шенице биране,
Лепих бисте дочекали дана.
Ал неслога тамани вас пуста
И несрећни обичаји ваши,
Те овако даље већ не може!
Ни по века 'вако проћи не ће,
Те ће с' причат: Срба ј' некад било!

Још дванаести час куцнуо није,
Још Бог правде на небесих живи,
Помоћи ће у невољи тешкој
Напаћеном Српству свеколиком!

Ако с' мане Србин тих грехова,
Ако Србин чврстом ногом стане
Те науми, да покаје грехе,
Пропеваће домаћа вам срећа
И засјаће угашена свећа,
Што утрну са грехова многих!

Поруку вам ту послао Боже,
Спасавајте, што се спасти може!
Не чекајте дванаести час ноћи,
Помоз'те се и Бог ће помоћи!

Све (*тапшу*): Живела!

Учитељица (*приђе Косари, па је пољуби*): Жива била, дете моје! Видите, децо, ова је песма за ову прилику баш као наручена. У њој се набрајају све наше мане и сви греси. У њој се износи, шта смета нашем напретку. Ова песма нас лепо опомиње и позива, да се поправимо. Па шта друго да вам и ја кажем? Утубите речи из ове песме и читајте је сваки дан и себи и свима својима. А сад, лепа вам хвала, што сте послушале своју учитељицу те одржале свети завет. Честитам вам Ускрс а бог милостиви нека вас и даље руководи на овоме путу, који ће вас подићи.

(*Песма*: *Воскресеније твоје . . . Завеса*).

Ž. Arco.

цијоних странака скоро ће бити довршени, јер досадашњи преговори не дају никаква поуздана темеља за успех. Независњаци ван странака закључише, да обе фракције независне странке позову у заједничку конференцију. Тако би према примени насиља могли поступати солидарно са обема фракцијама.

Италијанско-турски рат.

Берлин, 4. октобра. Садашње стање турско-италијанскога сукоба овде се посматра са сумњом. С обе стране се ради тако, да је то кадро спречити сваку посредничку акцију.

Малта, 4. октобра. Власти не пуштају путницима, који долазе из Триполиса, да бораве овде.

Варшава, 4. октобра. Проносе се гласови о мобилизацији трупа, но додаје се, да је ту по свој прилици реч о дислокацији трупа.

Триполис, 4. октобра. У Бенгазију нису Италијанци још могли да се искрцају. Искрцани деташмани сувише су слаби за озбиљније предузеће. Код Триполиса је дошло до боја са једном турском компанијом, која је потучена и потпуно смрвљена.

Руске терористе.

Лођ, 4. октобра. У једној кући сакривене терористе напала је полиција. Један је терориста том приликом убијен. На улици се бој наставио. Ту је погинуо један полицајац а три пролазника су тешко рањена. Терористе умакоше.

Пут српскога краља Петра.

Београд, 4. октобра. Услед незгодног унутрашњег стања дошао је у питање пут краља *Петра* I. у Беч и Париз. Политички кругови очекују, да ће се Народна Скупштина, која се тек састала, с погледом на неразбистреву политичку ситуацију одгодити до половине идућег месеца.

Револуција у Кинеској.

Хинкау, 4. октобра. 20.000 манџурских војника поседоше Вучанг. Европљани су у сигурности. Железница и арсенал у Ханвангу сад су у власти револуцијонараца.

Пекинг, 4. октобра. Јапански посланик протестује против тврдње, да Јапан учествује у вучангској револуцији. Саобраћај међу Пекингом и Тјенчином обустављен је. У Сечуану трају немири и даље.

Књижевност и уметност.

Душан Будимировић, Загреб.

ПРЕГЛЕД СРПСКИХ КЊИЖЕВНО-БЕЛЕТРИСТИЧКИХ ЛИСТОВА.

(Наставак).

Године 1895. имамо доста нових књижевних листова.

У Сремским Карловцима покренуо је Павле Марковић *Адамов* »Бранково Коло«, које и данас излази под уредништвом Милана *Будисављевића*. Лист је у почетку добивао помоћи од патријарха Георгија, но та помоћ убрзо је престала те је лист био припуштен сам себи. Лист је доносио: песме, приповетке, књижевне чланке, романе, особито је неговао филологију (Ј. *Живановић*) и природне науке. У »Ковчежићу« доносио је лист веома интересантне литерарне податке, књижевне приказе, белешке о разним друштвима, о журналистици, старинама, статистици, хигијени, дијететици, разним културним појавама. Сарадници листа били су наши одлични, старији и млађи књижевници. Међу осталима спомињем: *Змаја*, *Машавуља*, *Милићевића*, др. М. *Јовановића*, В. *Илића*, *Јакшића*, *Дучића*, *Шантића*, Свет. *Ђоровића*, Ј. *Живановића*. »Бранково Коло« заслужује пажње, што је и оно дало прилике многим младим књижевним почетницима, да се огледају на књижевном пољу. Са материјалним стањем лист је вечито имао неприлике те би заслужио већу пажњу српске читалачке публике.

Исте 1895. године јавља се на Цетињу »књижевни« лист »Луча« под уредништвом књижевнога одбора. Године 1895. уређивао је лист Л. *Петровић*. Сарадници листа били су већином из Црне Горе (А. *Јовичевић*, Ј. *Николић*, др. В. *Кујачић* и други). Скоро у сваком броју има одељак »за народне умотворине«, где је саопћена по која народна песма или приповетка. Године 1896. добио је лист нов одељак: »Важнији догађаји у свијету«, у којему се доносе укратко новости, извађене из политичких новина. Лист је, као што видимо, веома слаб, није показивао одређена правца, те је концем 1900. престао.

У Београду излазила су године 1895. два листа: »Српски Преглед« и »Савременик«. Први лист је уређивао др. Љ. *Недић*. и то доста слабо те је лист наскоро престао. Други лист је уређивао Вл. Ст. *Каћански*. Лист је био пун превода и то највише из руске књижевности. Било је у листу већ познатих ствари, које су већ пре биле преведене па штампане те нису могле интересовати публику. Лист је имао религијозан карактер, излазио је недељно, а престао је исте године.

Године 1896. почела је у Мостару излазити »Зора«. Уредници листа били су Алекса *Шантић* и Светозар *Ћоровић*, затим А. *Шола* и Ј. *Дучић*. Лист је излазио до године 1901. »Зора« се јавља у доба, у коме су у Херцеговини прилике и одношаји српскога народа били веома замршени. »Зора« је била модеран лист, а намера му је била, да упозна онамошњи народ са духовним творевинама и најбољим представницима српске књиге. Лист је доносио песме (*Змаја*, *Шантића*, *Мишровића*, Ј. *Дучића* и других), приповетке (*Веселиновића*, *Ћоровића*), преводе Жарка *Радонића* (сада Илариона Радонића, митрополита зворничко-тузланског) и других. Преводило се са француског, немачког, руског, мађарског, италијанског, чешког и енглескога. Осим тога доносио је лист путописе, биографије, студије, оцене и приказе из домаће и стране књижевности и уметности. »Зори« не достаје национоналан тип. Она је много примала са стране, али ипак не из туђине, него са сродного тла српских крајева. »Зору« није изазвала потреба. Она је само израз велике литерарне агилности једнога уског литерарнога друштва. (Летопис Матице Српске, књ. 216. св. VI.).

Као замена »Зори« почео је у Мостару излазити »Пријеглед« (додатак »Мале Библиотеке«).

(Наставиће се.)

Трговина и промет.

Новосадска пијаца.

		4. октобра 1911.
Пшеница нова	К	11·55—·—
Пшеница средња	„	11·20—·—
Зоб нова	„	9·50—·—
Јечам	„	9·—·—
Кукуруз стари	„	9·80
Кукуруз у клипу	„	4·60—80
Дањик	„	——
Горушица	„	5·6—·—
Пасуљ бели	„	14·50—·—
Пасуљ жути	„	15·—·—
Пасуљ кулаш	„	14·20—·—

Све од 50 кила.

Будимпештански извештај.

(*Оригинални недељни извештај будимпештанске филијале Српске Банке за житне и продукатне берзе.*)

Будимпешта, 14. октобра.

Време: Целе недеље било је време дању суво и благо, а ноћи су биле хладне.

Стање усева: Пољски су радови довршени и посејана пшеница на многим местима већ се зелени. У иноземству је време за усеве такође угодно. У Аргентинији било је кише доста и очекује се — по данашњем стању усева — добар род.

Житто у иноземству: Посао је на свима пијацама мирнији, јер су понуде добре, а конзум је за доста времена снабдевен робом. У *Северној* су *Америци* цене нешто боље, на добру прођу брашна. У *Енглеској* су цене непромењене. У *Немачкој* су термини нешто чвршћи, јер је руски званични извештај слабији. По истоме извешћу родило је у Русији ове године:

1156 милијона пуда ражи
749 „ „ пшенице
730 „ „ зоби,

а према просечноме роду последњих пет година род је *слабији*

са 42 милијона пуда у ражи
„ 166 „ „ „ пшеници и
„ 35 „ „ „ зоби (1 пуд = 16·38 кила).

У *Анверву* су послови слаби, а понуде румунске пшенице добре. Румунско жито 80 кила тежине, 2% уродице, вреди данас око франака 19½ циф. Анверз. У *Србији* су цене попустиле, јер за продају нема данас боље пијаце, него Пешта. А овде је продавано:

Обреновачко жито	77	К 11·25
Шабачко жито	76	К 11·40
Шабачко жито	78½	К 11·90
Смедеревско жито	78½	К 11·85
Смедеревско жито	78	К 11·65 све,

3 мес. Пешта, царињено.

Житто код нас: У почетку недеље био је правац чврст услед тога, јер се отказиван узанс примао и јер су млине биле расположене за куп. Доцније су термини попустили и превладао је мирнији правац и цене остају непромењене, према прошлој недељи. Промет је ове недеље био око 130.000 мет. центи. Најбоље жито вреди данас К 12·60, 3 мес. Пешта.

Раж. Посао је мирнији, Аустрија се повукла и цене попуштају, иако се отказани узанс већином прима. Данас вреди раж око К 10·— Пешта.

Јечам. Промет је мален, понуде су слабе, али су и купци резервисани. Данас вреди јечам К 9·00—9·20, Пешта.

Зоб. Посао је на терминској пијаци доста жив, међутим се ефектива тешко продаје и данас се у Бечу не плаћа више од 20—25 пот. за 50 кила преко овд. октобарског курса зоби, ставно шлеп Беч.

Кукуруз. Стара роба је добро тражена и пошто су понуде врло слабе, то су плаћане највеће цене ове сезоне. Стари кукуруз плаћан је К 9·75, ставно шлеп Беч. Нови кукуруз вреди данас око К 8·90 до 9·— Беч, новембар-децембар, а око К 9·00—9·10 Беч, новембар-фебруар. Румунски кукуруз је добро офериран и продато је неколико терета за нашу монархију на бази франака 13·50 за 100 кила, ставно лађа Калафат, април-мај утовар.

Цене се разумевају за 50 кг.

Термини: Услед слабог посла све терминске цене попустиле. Склопљени закључци: октобар пшеница 1911. К 12·15—12·16—12·07—12·04, април пшеница 1912. К 12·25—12·27—12·21—12·17, октобар раж 1911. Круна 10·43—10·44—10·41—10·36, април раж 1912. Круна 10·65—10·58—10·56, октобар зоб 1911. К 9·44—9·41—9·42, сприл зоб 1912. Круна 9·70—9·71—9·69—9·70. мај кукуруз 1912. К 8·75—8·72—8·69—8·68.

Почетак:

— у 10 сати пре подне —

Шеница за	октобар	1911.	К	12·14—12·15
„ „	април	1912.	„	12·24—12·25
Раж „	октобар	1911.	„	10·42—10·43
Раж „	април	1912.	„	10·64—10·65
Зоб „	октобар	1911.	„	9·42—9·43
„ „	април	1912.	„	9.70—9·71
Кукуруз „	мај	1912.	„	8·74—8·75

Закључак:

— у 1 сат после подне —

Шеница за	октобар	1911.	К	12·04—12·05
„ „	април	1912.	„	12·17—12·18
Раж „	октобар	1911.	„	10·36—10·37
„ „	април	1912.	„	10·56—10·57
Зоб „	октобар	1911.	„	9·42—9·43
„ „	април	1912.	„	9·69—9·70
Кукуруз „	мај	1912.	„	8·69—8·70

Цене код ефективне робе разумевају се за *100* кг., терминске цене нотирају за *50* кг.

Управник: **Др. Мих. Полит-Десанчић.**
Одговорни уредник: **Јанко Перић.**

ОГЛАСИ.

СТЕЧАЈ.

Овим се расписује стечај на место

администратора-благајника

код деоничарског друштва „Браника“. Годишња плата је 1000 (хиљаду) Круна. Изабрана особа имаће да положи јемчевину у висини годишње плате. Ступање одмах. Понуде, евентуално снабдевене сведоџбама, ваља шиљати на управу деоничарског друштва »Браник« у Новом Саду. 9—

ШПЕЦЕРАЈСКА ТРГОВИНА

Микин и Стојковић

У НОВОМ САДУ

потребује једног **КЊИГОВОЂУ**, који је вичан српској и немачкој кореспонденцији. Ступити може одмах или доцније. 496 2-3

ПРОМЕСЕ

3%

Угарске хипотекен-срећке

Главни згодитак по	. . К	75.000·—
1 згодитак „	. . К	3.000·—
3 згодитка „	. . К	1·500·—
10 згодитака „	. . К	400·—
1300згодитка „	. . К	200·—

Жребање 25. октобра 1911.

Цена: К 4·50

Бечко-Комуналне срећке од г. 1874.

Главни згодитак по	. . К	300.000
1 згодитак „	. . „	20.000
1 „ „	. . „	10.000
5 „ „	. . „	2.000
12 „ „	. . „	500
2180 згодитака „	. . „	340

Жребање 2. новембра 1911.

Цена: К 18·—

Срећке

XXIX. краљевске угарске

ДРЖАВНЕ ЛУТРИЈЕ.

Број згодитака	Назнака згодитка	У готовом новцу: појединце	У готовом новцу: укупно
		круна	круна
1	главни згодитак . .	--	200.000
1	згодитак	—	30.000
1	„	—	20.000
1	„	—	10.000
1	„	—	5.000
5	„	1.000	5.000
5	„	500	2.500
10	„	250	2.500
20	„	200	4.000
40	„	150	6.000
100	„	100	10.000
200	„	50	10.000
2.500	„	20	50.000
12.000	„	10	120.000
14.885	Главна свота згод.		475.000

Жребање 14. децембра по н. о. г.

Цена 4·—.

издаје

МЕЊАЧНИЦА

ЦЕНТРАЛНОГ КРЕДИТНОГ ЗАВОДА

деон. друштво

у Новом Саду.

*) Поштом шаљемо поруџбине само кад нам се новац унапред пошаље заједно са 35 пот. за поштарину.

ОБЈАВА.

Част ми је на пријатно знање ставити својим поштованим гостима из места и са стране, да ћу од 1. октобра о. г. отворити пивницу јединственог пилзанског праизвора и гостијоницу у сопственој кући, познатој под именом **»НАЦИОНАЛ«.**

Као и до сада, увек ћу се трудити, да у сваком погледу своје поштоване госте задовољим. Држаћу природна и чиста пића, кусна јела, а особито скрећем својим поштованим гостима пажњу на право пилзанско пиво праизвора у Пилзену, пошто се исто у целој вароши **искључиво код мене** добити може.

У нади, да ће ме моји поштовани гости у овом лепом новом подузећу и на даље потпомагати, јесам 455 12—30

с одличним поштовањем

Сава Токин, Панчево.

Власник и издавалац: деоничарско друштво »Браника«.

Штампарија деоничарског друштва »Браника« у Новом Саду.